

IEDEREEN OP KOP - samenvatting

Het moet anders ! Want duurzaam denken leidt niet tot duurzaam doen!

- Duurzaamheid is geen doel, maar de motor voor ambitie
- Onze ambitie is mensen goede leefomstandigheden te bieden, nu en in de toekomst
- Begin daarom in gebieden - in de leefwereld van de mensen
- Ontwikkel kennis en beleid vanuit de vragen van de mensen in die gebieden
- Kom tot een structurele werkwijze waarin leren plaatsvindt dichtbij, en voor, de lokale praktijk

Kop noch staart

In 1998 was de constatering van de initiatiefnemers van GIDO (Gemeenschappelijk Initiatief *realisatie* Duurzame Ontwikkeling) dat in de lokale praktijk het milieubeleid niet goed landde. Nu, vijf jaar later, kunnen wij constateren dat veel in gang is gezet. De baaierd aan activiteiten kent echter kop noch staart. Het ontbreekt aan regie en focus. De variatie leidt maar tot betrekkelijke rijkdom. Het is dan ook niet vreemd dat op lokaal niveau nog steeds niet op een voldoende wijze duurzaam, integraal, gebieds- en burgergericht wordt gewerkt.

De stand van zaken:

Duurzame kwaliteit

Duurzaamheid wordt in praktijk veelal verengd tot 'milieu' en vervolgens concreet gemaakt in technische voorzieningen. GIDO ziet duurzaamheid breed en niet als doel op zich, maar als de motor voor ambitie. Deze ambitie is aan mensen goede en waardevaste leefomstandigheden te bieden, nu en in de toekomst. Dus niet minder doen, maar wel anders en beter!

Burger centraal

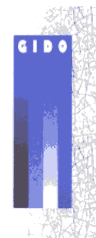
De mensen die in een gebied wonen, werken of recreëren vormen samen met de bedrijven de sleutel. Zij ondervinden aan den lijve of een gebied 'leefbaar' en 'werkbaar' is. De terughoudendheid om burgers en bedrijven centraal te zetten is niet terecht: zij zijn betrokken, hebben kennis van hun omgeving en stellen geen overdreven eisen als ze ook verantwoordelijkheid kunnen dragen.

Integraal

Integraal werken wordt vaak verworpen omdat het alles vaag en ongrijpbaar lijkt te maken. De enige houvast lijkt dan te vinden in de sectorale lijn. GIDO draait het om en stelt het sectorbeleid in dienst van het gebied. Of anders gezegd: gebieden zijn er niet om sectorbeleid uit te voeren, maar sectorbeleid dient gebieden beter (lees: duurzamer) te laten functioneren.

Gebiedsgericht

Gebiedsgericht werken is geen hype of een denkbeeld van planologen. De burger oriënteert zich op zijn / haar omgeving en stelt eisen aan het gebruik. Het zijn dan geen bestuurlijke gebieden, maar leefwerelden waar mensen zich verbonden voelen.



Voortgang in de bestuurskolom: iedereen doet alles

Nieuw beleid leidt vaak niet tot betere uitvoering. De variatie aan programma's, kenniscentra en groeperingen is groot. Vanuit bestuurlijk en maatschappelijk oogpunt is een consolidatieslag nodig. Stop met aanbod van beleid en kennis en begin eens aan de praktische kant. Wat hebben de mensen in hun lokale situatie nodig om een duurzame kwaliteit te ontwikkelen?

Het articuleren van de maatschappelijke vraag moet de ingang zijn voor het handelen van de overheid en niet andersom. Duurzaamheid begint daar in de samenleving waar vragen leven.

Kennisontwikkeling: aandacht voor de kop gaat ten koste van de staart

Veel aandacht wordt besteed aan het ontwikkelen van nieuwe kennis en relatief weinig aan het inplanten van die kennis bij de eindgebruikers. Kennis blijft op die manier een stroom van bovenaf. Het omdraaien van de stroom begint bij een goede vraagstelling van onderop. En die goede vraagstelling blijft vaak uit.

Best practices worden niet vanzelf general practices, hoe aantrekkelijk het ook lijkt om een goed voorbeeld na te volgen. De omstandigheden zijn telkens anders zodat een kopie ook niet te maken valt. Het is daarom veel belangrijker om de omstandigheden te scheppen waarin elke nieuwe situatie zelf de leerweg kan bewandelen. Met de goede omstandigheden en vragen is het wel mogelijk om nieuwe kennis in de eigen leerweg op te nemen. Vanuit een scherpe vraagstelling ontstaat wel een goede basis voor uitwisseling met andere praktijksituaties.

Zoekrichting voor de toekomst: verbreden en verdiepen

Ho! - niet verder! Het moet anders!

De conclusie is en blijft dat er een forse verandering moet plaatsvinden op lokaal niveau. De kwaliteit die burgers en bedrijven nastreven wordt niet bereikt. Er moet echt wat veranderen. 'Iedereen op kop' betekent dat iedereen zelf richting geeft aan de eigen koers. Niet alleen gericht op een beperkte kopgroep, maar op een brede groep. Die andere houding ontstaat niet vanzelf. Daarvoor moet veel 'op de kop' worden gezet. Denken en doen vanuit de praktijk vraagt andere werkvormen en structuren. Wij concentreren ons hier op verbreden (essentie zit in 'leren' door alle circa 490 gemeenten) en verdiepen (hoe kan integraal werken met de burger centraal plaatsvinden).

Verbreden

Om vernieuwing echt breed tot stand te brengen -en dat is nodig- moet er een plek komen, waar leren en toepassen op grote schaal kan plaatsvinden. Dat zou kunnen in regionaal (dicht bij lokaal) opgezette kennis-, leer- en doekringen. De verantwoordelijkheid ligt bij het rijk om kennis te bundelen, én bij de gemeenten om regionale kennis-, leer- en doekringen te organiseren die de juiste vragen stellen. Het gaat om een kennis-, leer- en doekring die past bij de eigen identiteit van die regio. Vanuit de regio's wordt ook de kennisvraag gesteld. Het rijk zorgt voor bundeling van de sectoren bij het voorzien in die kennisvraag.

Verdiepen

Naast het verbreden van bestaande kennis is een verdieping nodig op het gebied van integraal werken met de burgers en bedrijven. Als aanpak heeft de GIDO Stichting veel positieve ervaring opgedaan met de combinatie van pilots en verdiepend onderzoek. In de huidige praktijk ervaart GIDO de noodzaak om tot verdieping te komen rond thema's zoals onder meer het maatschappelijk rendement van duurzaamheid, het versterken van kennis en kunde over gebiedskwaliteiten, de verbinding leggen tussen leefbaar en duurzaam en greep krijgen op de mondiale component van duurzaamheid.